

**ADLİ YARDIMLAŞMA KANUN TASLAĞI HAZIRLIĞI KAPSAMINDA
HOLLANDA'ya YAPILAN ÇALIŞMA ZİYARETİ RAPORU
2-4 Nisan 2013**

Çalışma ziyareti sırasında ziyaret edilen kurumlarda yapılan sunumlardan edinilen bilgiler aşağıda derlenmiştir :

CEZA İSTİNABE

KRIS:

Yurt dışına giden tüm adli yardımlaşma taleplerini barındırır. Hangi devletle hangi anlaşmanın var olduğu ve hangi taleplerin yapıldığı bu sistemde gözükmektedir. Ayrıca, anlaşma metinlerinin 4 dilde çevirisi bulunmaktadır.

LURIS :

Database sistemidir, tüm kayıtları tutar. Hollandaya yapılan tüm talepler polis/ adli makamdan gelen bu sistemde kayıtlıdır. Tüm belgeler taranarak bu sisteme yerleştirilir. Hangi kullanıcının ne zaman dosyada işlem yaptığı bu sistemde görülebilmektedir. Hangi ülke ne kadar talepte bulunmuşsa bu tespit edilebiliyor.

Adalet Bakanlığı'nda LURIS isimli sisteme adli yardımlaşma talepleri geldikten sonra kural olarak yüklenip yerine getirmek üzere bölgesel ya da ulusal adli yardımlaşma birimine gönderildikten sonra akibeti buradan takip ediliyor.

AB dışındaki devletlerle giden gelen talepler Adalet Bakanlığı aracılığıyla yürütülür. AB devletlerinden gelen talepler IRC aracılığıyla gelmektedir.

AIRC:

Uluslararası adli yardımlaşmayı hükümet içinde yapan kurumdur, diplomatik düzeyde de irtibat ve sorumluluk kendisine aittir.

Adli yardımlaşma talepleri AB ülkelerinden Hollanda Adalet Bakanlığı aracı kılınmaksızın ilgili bölgesel adli yardımlaşma birimi IRC'lere veya ulusal adli yardımlaşma birimi AIRC ye gönderilebilir, bunlar talebi ya kendileri yerine getirir yada yerine getirmek üzere bir mahkemeye gönderirler. Talep aynı yoldan yerine getirildikten sonra geri gönderilir.

AB dışındaki devletlerden gelen talepler daha sonra ilgisine göre yedi bölgede bulunan merkezi adli yardımlaşma birimi AIRS'e veya bölgesel adli yardımlaşma birimleri IRC'lere gönderilir.

Adli yardımlaşma talepleri AB ülkesi olmayan bir ülkeden mesela Türkiye'den önce Hollanda Adalet Bakanlığı'na gönderilir Hollanda Adalet Bakanlığı bunun üzerine, talebi ilgisine göre AIRC veya IRC leri gönderir talepler aynı yolla yerine getirildikten sonra geri yollanır.

AIRC ulusal adli yardımlaşma birimi olarak görev yapmaktadır. Bir kısım adli yardımlaşma taleplerine ulusal bazda yerine getirmesi gerektiği için bizzat burası yerine getirmekte ancak bölgesel bazda yerine getirilmesi gerekenleri ise bölgesel adli yardımlaşma birimlerine IRC göndermektedir.

IRC:

Adli yardım taleplerinin icrası ile ilgilenmektedir. İçinde polis ve adli makamlardan kişiler vardır. Polisten bilgi sorulduğunda da bu birim cevap verebilmektedir. Tutuklamaya kadar uzanan işlemleri IRC yapmaktadır.

1 Ocak 2013 tarihinden itibaren bölgesel adli yardımlaşma birimi 7'den 10'a yükseltilmiştir. Bölgesel adli yardımlaşma birimi olan AIRC terör, organize suçlar gibi bazı hususlarda yapılmış olan adli yardımlaşma taleplerine bizzat yerine getirmekte, Interpol Europol irtibat noktası olarak görev yapmakta, kontrollü teslimat, sınır ötesi gözlem, gizli ajan kullanma taleplerini alarak değerlendirmektedir. Bu birimde savcılar ve polisler çalışmaktadır.

Adalet Bakanlığı'nın yapısı ve merkezi olarak yetkileri :

2013 yılında yapılan bir değişiklik ile polis Adalet Bakanlığına bağlanmıştır. Adalet Bakanlığının ismi adalet ve güvenlik olarak değiştirilmiştir. Bunun nedeni polisin adalet bakanlığının kontrolü altına alınmasıdır.

Adalet Bakanlığı merkezi makam olarak adli yardımlaşma taleplerine belli şartlarda yerine getirmeyebilir. Mesela Hollanda ile arasında herhangi bir anlaşma bulunmayan veya diplomatik bir ilişkide bulunmayan bir devletten mesela İran'dan gelen bir talebi yerine getirmeyebilir. Ya da ölüm cezası bulunan bir ülkeden gelen bir ülkenin talebini garanti istemek suretiyle yerine getirebilir. Ya da garantiyi verse bile yerine getirmeyeceğini düşünüyorsa merkezi makam Dışişleri Bakanlığının da görüşünü alarak adli yardım talebini yerine getirmeyebilir.

Hollanda bir yılda Avrupa Birliği ülkeleriyle ilgili 15.000 ve Avrupa dışı ülkelerle ilgili 3.000 adli yardımlaşma talebi ile uğraşmaktadır.

Acil durumlarda yabancı bir mahkemenin doğrudan Hollanda Mahkemesine talep iletmesi mümkündür. Ancak yerine getirilen evrak Adalet Bakanlığı üzerinden geri gönderilmektedir.

Polis yardımlaşması :

Polis yardımlaşması ile elde edilebilecek olan bilgiler ancak bir mahkeme veya savcı tarafından zor kullanma tedbiriyle (coercive measures) elde edilebilecek bilgilerin dışındaki bilgilerden olmalıdır.

Kuvvet kullanmasını gerektiren bilgi ve belgeler ancak adli yardımlaşma taleptanesi ile istenebilecektir. Bunların ülke polisleri arasında istinabe talebi olmaksızın paylaşılması mümkün olmaz. Polis yardımlaşması ile elde edilebilecek bilgilere örnek vermek gerekirse adli sicil bilgisi (belgesi değil) kişinin adresi, şüphelinin kimlik bilgileri, araba plakası, nerede yaşadığı sayılabilir.

Adli sicil kayıtları ve DNA örnekleri adli yardımlaşmayla istenebilecektir.(IP adreslerinin de polis yardımlaşmasıyla istenebileceği soru üzerine söylenmiş olsa da bu bilgiye polis

yardımlaşması ile vermeyecekleri kanaatindeyim, bu husus, Emniyet Interpol Başkanlığına sorulup Hollanda bakımından netleştirilebilir)

Video konferans talebinin icrasında sorgu hakimi gerekiyor. Sorgu hakiminin ifade alma ve arama kararlarını verme yetkisi bulunmaktadır.

VARLIKLARIN GERİ ALINMASI OFİSİ (ARO)

Jeroen Hennekan Uluslararası hukuk müşaviri

Büro ulusal savcılığın bir birimidir. ARO AB bünyesinde olan bir kurumdur ve bütün AB ülkelerinde bulunmaktadır.

Önceden soruşturmanın odağı suçlunun cezalandırılması yönündeydi. Şimdi ise soruşturmanın başından bu yana malvarlığına el koyma üzerine soruşturma odaklanıyor.

Sloganları 'To keep criminal assets away from the criminals forever.' şeklindedir.

Maliye Bakanlığı ve diğer idari birimler bazı önlemler alabiliyorlar. Suçun mağduru varsa, varlıklar mağdura da iade edilebiliyor. Önemli olan parayı suç işleyen kişinin elinden almaktır.

UNODC raporuna göre 2009 yılında 2,1 trilyon dolar suç geliri ortaya çıkmış ve bunun sadece %1 inde el konulabilmiş.

Hollanda da değere dayalı bir müsadere prosedürü vardır. Objeye dayalı değildir. Bir kişinin bütün malvarlığına el konulabilir. Hollanda'nın El koymaya ilişkin kanunu 1993 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu kanunda Viyana uyuşturucu antlaşması ve Strazburg Kara para antlaşması baz alınmıştır.

Adli yardımlaşma yoluyla kaim değerın müsaderesi mümkündür.

Müsadere konusunda uygulanan yöntemler çeşitlidir.

a) Suç ile malvarlığı arasında bağlantı kurma sistemi

b) Sanık ile mal varlığı arasında bağlantı kurma sistemi (değer yöntemi)

Türkiye 1. yöntemi kullanmakta Hollanda ise 2. yöntemi kullanmaktadır. 2. yöntemde suçla bağlantısı olmasa bile sanığın başka mal varlığına da el konulması mümkün bulunmaktadır. Temel mantık sanığı daha önceki mali durumuna geri döndürmektir. Suç teşkil eden faaliyeti ile şahıs ne kadar mal varlığı edindiyse bu miktar tespit edilir. Edinilen malvarlığına ilişkin bir hesap yapılır. Hakim karar verdikten sonra şahıs Hollanda devletine borçlu oluyor. Örneğin kişi 500 bin Avro kazandı. Masraflar çıktıktan sonraki miktar devlete borç olarak kaydediliyor. Bunu karşılayacak ne kadar mal varlığı var ise suçla ilgisi olmasa bile bunlar geri alınır.

c)NCB yöntemi: El koyma ve müsadere temel olarak bir mahkumiyetin olması esas olsa da bu sistemde ortada herhangi bir mahkumiyet olmasa dahi suçla bağlantısı bulunduğundan ötürü mal varlığına el konulabilir.(Hollanda bu sistemi kullanmamakta, İtalya bu yöntemi kullanmaktadır.)

Hazırlık aşamasındaki eylemlerde müsadere mümkündür. Uyuşturucu satın almak için hazırlanan paraya, kar elde etmese de suç işlenmeden de el konulabilir.

Müsadere davası ayrı bir davadır. Ceza hukuku alanında gerçekleşir. AİHM kararlarına uygun olarak yürütülür. (ECHR rules are applied)

Mahkumiyet olmadan müsadere yapılamıyor. İtalya da mahkumiyete gerek yok. İtalyada hükümlü olmayan birinin 1,3 milyon eurosuna el konulmuş şeklinde bir haber vardı.

İngiltere ve ABD de in rem davaları orada dava malvarlığına karşı açılıyor.

İki tür müsadere var. Klasik/ obje (eşya) müsaderesi uyuşturucu operasyonunda ele geçirilen uyuşturucu parası o ceza davasında müsadere edilebilir.

İkinci türü ise kazanç müsaderesidir. Bazen suçla malvarlığı arasında direkt bağlantı tespit edilemiyor. Burada ayrı bir prosedür izlenir. Suçlunun elde ettiği kazanç miktarının ispatına gerek yok. Adli hesap uzmanları burada bir hesap yaparlar. Tahmin edilen miktarı inanılır kılmak önemlidir.

El konulacak malvarlığı iki yöntemle hesaplanır:

1- Transfer yöntemi: Bir kişi Güney Amerika'dan 3 kez uyuşturucu getirdi. Son nakilde uyuşturucuya el konuldu. Burada kaçta alındı, satsa ne kadar kazanırdı bu hesaplanır.

2- Malvarlığı karşılaştırması : Kişinin yasal geliriyle malvarlığı karşılaştırılır. Aradaki fark suçtan elde edilen gelir olarak kabul edilir. Bu konuda çok içtihat var. Suçlu, yaptığı masrafları göstererek aslında karının o kadar çok olmadığını ispatlar.

El koyma yargılaması ana davadan bağımsız olarak yürütülür. Savcıya el koyma süreci için Hakim tarafından yetki verilir. Bu süreçte arama, teknik takip gibi tedbirlerin uygulanması gerekirse yine hakim kararı alınması zorunludur

Hollanda kanunlarındaki hükümler çerçevesinde yapılabilecekler yurt dışından gelen talepler için de aynen uygulanır.

Sorgu hakiminden malvarlığına el koyma talebi yapılır. Bu davada suçtan elde edilen geliri tahmin etmemiz gerekir. Sorgu hakimi izin verirse cezai malvarlığı soruşturması kraliyet savcılığı tarafından yapılır. Sorgu hakimi izin verirse savcı her zaman el koyma yoluna gidebilir. Bu soruşturmada telefon dinleme, arama gibi bütün CMK tedbirleri uygulanabiliyor. Soruşturma gizli yürütülür, sanığın haberi olmuyor. Sanık ifadesinin alınması aşamasında soruşturmadan haberdar ediliyor. Belirli bir aşamadan sonra soruşturma kapatılıyorsa bu husus şüpheliye bildiriliyor (Kovuşturmaya yer olmadığına karar gibi).

Malvarlığı başkası adına olsa da şüpheliye aitse yine el konulabiliyor. Arabaların ve evlerin üçüncü kişiler adına kayıtlı olduğunu görüyoruz. 3. Kişilerin malvarlıklarına el konulabilmesi için

- 1) 3. kişi kötü niyetli olmalıdır.
- 2) Eşya ile suç arasında bağlantı olmalıdır.
- 3) Mal kaçıрма amacıyla yapılmış olmalıdır.

Avrupa birliğinde bu şekilde mevzuat hazırlanması için bir direktif var.

Malvarlığı araştırmasını kolaylaştıran son yasal değişiklik :

Hollanda'da 2011 yılında yapılan bir yasal düzenlemeye göre malvarlığına el koyma daha da kolay hale geldi. Örneğin soruşturmanın başında savcı 600 binlik Euro'luk el koyma yapmış. Ancak müsadere soruşturmasının sonunda hakim hakim 1 milyon Euro'nun müsaderesine karar verdi. 2011 düzenlemesinden önce geri kalan 400 bin Euro'yu bulmak için sadece açık kaynaklardan faydalanabiliyordu (tapu vb.) Anılan düzenlemeden sonra ise tahsil aşamasında da arama, teknik takip gibi CMK tedbirlerini kullanılabilmektedir. Bunun için de sorgu hakiminden izin alınması gerekmektedir.

İspat külfeti :

Türkiye'ye yaptıkları taleplerde malın şahsın eşinin üzerinde olduğu belirtilerek el konulması isteniyor. Türkiye bunun ispatını Hollanda'dan istiyor çünkü bizim mevzuatımıza göre 3 kişiye ispat yükü yüklenmiyor.

İspat yükü sadece malvarlığı ile ilgili ceza davasıyla ilgili değil.

İspat külfeti yön değiştirmiş diye Hollandaya gönderdiğimiz taleplerde bağlantıyı ispatlamamıza gerek yok denilebilir mi ? Bu tür talepler Hollanda mevzuatına göre yapılır. Yani Türkiyenin ispat sistemi değil, Hollanda'nınki uygulanır.

İspat külfetinin ters çevrilmesi sadece malvarlığı karşılaştırması yapıldığında arada fark çıkması halinde geçerlidir. Bu konu duruşmada ele alınıyor.

Şahıs her konuda beraat ederse malvarlığına el konulamıyor, bazen tazminat ödeyebiliyorlar.

Kişi 3. getirdiği uyuşturucuda yakalanmışsa daha önceki iki sefer için de telefon kayıtları vb. daha önceki delillere bakılarak hakimın ikna edilmesi gerekir. Suçlular defter tutabiliyorlar. Bir saksının altından çıkan defterde uyuşturucu trafiğine ait bütün kayıtlar çıktı. Burada daha önceki nakliyelerden mahkumiyet çıkması şart değil, son nakliyeden mahkumiyet çıkmışsa daha önceki seferler için de müsadere kararı verilebiliyor.

Başlangıçta el koyma yapılmışsa kişinin beraat etmesi otomatik olarak tazminat doğurmuyor. Kişinin burada zarar gördüğünü ispatlaması gerekiyor.

Banka hesaplarına el konulduğunda faiz işlemiyor.Paraya el konulduğunda faizli hesaba yatırılıyor. Sonraki aşamada hakimden faizin müsaderesi için de karar alınıyor. Hacizleri idare eden bir birim var. Gayri menkullerde tapuya şerh konuluyor. Menkuller hemen paraya çevrilip parasına el konulabiliyor.

Üretilmesi veya kullanılması suç olan eşyaya (uyuşturucu, genetiği değiştirilmiş gıda vb.) suç işlenmeden de el konulabiliyor. Bu tür eşyalar doğrudan dolaşımdan kaldırılıyor. Delil olarak saklanmasına gerek yoksa direkt imha ediliyor.

Hollanda da 3 tane büyük depo var. Eşyalar oraya bırakılabiliyor ancak bunun için kira ödeniyor ve mal değer kaybedebiliyor. Bu nedenle hemen satış yapılıyor. Mücevher gibi eşyaların manevi değeri olabiliyor ve muhafazası masraflı değil, bu yüzden satılmayıp muhafaza edilebiliyor.

Şüpheli teminat verdiğinde mal kendisinde bırakılabiliyor. Ama kişinin suç işlediği çok netse ona bırakılmaz.

Türkiye’de yetkili makam savcı ise onun talebi üzerine Hollanda’da el koyma yapılabilir. Savcı el koyma talebinde bulunurken ben bu konuda yetkili olduğunu açıkça belirtmelidir.

Başka ülkelerden gelen el koyma taleplerini yerine getirmek için kural olarak teminat istenmiyor. Ancak hiç tecrübeleri olmayan bir ülkeden gelen el koyma talebinde teminat istenebilir.

-Diğer devletlerin talebi üzerine yapılan el koyma işleminde paylaşım :

Malvarlığına el konulduğunda öncelikle mağdur kişi varsa ona ödeme yapılır. Uyuşturucu gibi mağduru olmayan durumlarda talep eden devletle paylaşım %50 olarak yapılabilir. Burada diğer ülkenin katkısı daha fazlaysa ona daha fazla pay verilebilir.

BM sözleşmelerinde malvarlığının talep üzerine talep eden ülkeye gönderilebileceği belirtilmiştir.

CRİMİNAL ASSETS DEPRİVATION BUREAU OF THE PUBLIC PROSECUTION SERVICE (CADB /PPS)

Bölüm sadece müsadere işiyle uğraşüyor. 2006 yılından bu yana birimin kendi savcıları vardır. Daha öncesinde müşavirlik işi yapan bir birim gibiydi. Ayrıca dışarıdan hesap uzmanı, hukukçu gibi uzmanlar vardır. Daha önce bu uzmanlar yokken, büyük avukatlık şirketlerinin savunmalarını aşmak zordu. Hesap uzmanları defterleri, para transferini vb. inceliyor. Tedbir ve haciz konusunda yardım eden medeni hukuk alanını bilen hukukçular da istihdam edilmektedir.

Birimde görev yapan polisler vardır. Bunlar aynı zamanda Emniyet teşkilatını konu hakkında bilgi veriyorlar. Uluslararası müşavirler var. Bunlar uluslar arası adli yardımlaşma ve kazanç müsadere konusunda uzmandırlar.

Uluslararası müşavirler var. Bunlar uluslararası adli yardımlaşma ve kazanç müsadere konusunda uzmanlar. 4 şehirde şubesi vardır.

Kazanç müsadere konusunda görev yapan Maliye, polis vb. başka birimler de vardır.

Birim büyük çaplı davalarla ilgileniyor. El konulan malları da idare ediyor. İdare görevi için büyük bir bütçeye sahipler.

Merkezi bir tahsilat bürosu var.

Birim Hollanda’nın ARO görevini yerine getiriyor.

Her Savcılığın bütçesinin belli bir oranında kazanç müsaderesi yapması beklenmektedir. Ülke bazında da hedefler konuluyor. Şu anda 50 milyon Euro ya ulaşılmıştır. 2018 yılındaki hedef 100 milyon Euro'dur.

El konulacak eşyayı yakalayan görevliye prim verilmemektedir.

Birim Lahey adli yardım merkezine bağlı, (IRC). Malvarlığına el koyma konusundaki adli yardımlaşma merkezi makamı olmak istiyor. Ancak mevcut durumda adli yardımlaşma talepleri Adalet Bakanlığı veya IRC üzerinden gelmektedir.

Geçenlerde Belçika'dan bir uçağa el koyma talebi Adalet Bakanlığındaki merkezi makama geldi. Teknik konu olduğu için anılan birime yönlendirildi ve talebi birim yerine getirdi.

ARO da 9 kişi çalışıyor. ARO bir nevi ön büro olarak görev yapıyor. Diğer birimlere yönlendirme yapıyor. Belçikadan talep geldi, pahalı bir tabloya el koyma isteniyordu. Değer tespiti için Amsterdam'daki büroya yönlendirildi.

Özel bir bilgisayar sistemi üzerinden diğer ülkeye talep gönderiyoruz. 20 gün içinde, acil durumlarda ise 8 saat içinde cevap vermeleri gerekebiliyor. Bazı ülkelerde

EUROPOL tarafından geliştirilmiş güvenli bir sistem var. Hattın diğer ucunda diğer bir aro var.

Merkezi makam resmi olarak Adalet Bakanlığı ancak AB ülkelerinde hakim ve savcılar arasında doğrudan talep iletilip alınması mümkün. Ancak üye olmayan ülkelere gelen talepler merkezi makama geliyor.

Savcılık aşamasında hazır bulunmak mümkündür. Böyle bir talep halinde hazır bulunma talebinde bulunan devletin kolluk görevlisi ve adli yetkililere hazırlık soruşturması sırasında yapılan işlemler sırasında bulunabilir, bazı soruların sorulmasını yetkili Hollanda adli mercisinin de uygun görmesi halinde onlara iletilip sorulmasını sağlayabilir eğer izin veriyorlarsa doğrudan da sorabilir bazı hususların açıklattırılmasını izinleriyle sağlayabilir.

Hollanda'da herhangi bir soruşturma sırasında başka bir ülkenin vatandaşı ya da mal varlığıyla ilgili suç işleneceğine dair bir kısım bilgilere rastlandığında bunu ilgili devletle paylaşabilmektedirler.

VIDEO KONFERANS :

Hollanda'da video konferans sisteminde; video link ya da video konferans usulleri uygulamaktadır. Video link sisteminde talepte bulunan Hollanda ise Hollandalı hakim yada savcı soruyu sormakta Türkiye'de duruşma salonunda bulunan hakim bunu dinlemekte yani sadece gözlem yapmaktadır.

Video konferans sistemindeyse Hollandalı hakim yada savcı soruyu sorulmak üzere Türk hakim yada savcısına iletmekte, ilgiliye tanık sanık ya da bilirkişiye bu soruları Türk hakim yada savcısı sormaktadır.

Normalde talebin yerine getirildiği devletin usul hukuku uygulanır. Ancak talepte bulunan devlet özel bir usul uygulanmasını isterse bu usul yerine getiren Hollanda ise Hollanda'nın iç hukukunun elverdiği ölçüde uygulanır.

İfade sırasında Hollandalı hakim veya savcı hazır bulunur, çünkü sorulan soruların, talebin hakim ulusal hukuka uygunluğunun denetlenmesi gerekmektedir.

Video konferans talep edilen devletin mevzuatına göre yerine getirilir.

Yabancı bir ülkede alınmış olan bir mahkumiyetin Hollanda'da sabıka kaydına girip girmeyeceği hususunda gireceğini zannetmiyoruz diye savcılar beyanda bulundular.

JIT (ORTAK SORUŞTURMA TİMLERİ):

JIT oluşturulması için öncelikle adli yardımlaşma talebi gerekir. Bu şekilde bir kurulum için öncelikle bir protokolün imzalanması şarttır. Bu protokol ile bir ekip oluşturulur. Ekipte yer alan şahısların görevlerden ayrı ayrı yazılır. Hangi konuyla ilgili olarak görev yapacakları ve ne kadar süreyle görev yapacakları belirtilir. Ortak soruşturma timinde görev yapan yabancı üyeler o soruşturma sırasında elde edilen tüm bilgi, belge ve delillere herhangi bir adli yardımlaşma gerek duymaksızın alabilirler. Ortak soruşturma timindeki yabancı savcı ve polislerin Hollanda'yı içerisinde yapılan bütün işlemlerde aramalarda ifade almalarında bizzat hazır bulunmaları sürece dahil olmaları hatta süreci yönlendirmeleri mümkündür ancak bunların doğrudan inceleme yapmaları ifade almaları delil toplamaları yapılan ortak soruşturma protokolünde karar verilmesi gereken bir husustur.

2004 yılından beri kendilerinin 30 ortak soruşturma ekibi (Joint investigation team) kurduklarından bahsettiler. Ortak soruşturma ekiplerinde herkesin aynı yerde olma mecburiyeti kalkmıştır. Örneğin Hollanda ile Belçika arasında bilgi paylaşımı e-mail ve telefonla yapılmaktadır. Europol ve Eurojust'ın ortak soruşturma ekiplerine desteği var ve hatta Eurojust bu ekiplere parasal yardım sağlıyor.

Ortak soruşturma timlerinde tüm işlemler mutlaka Hollandalı polis, savcı veya hakim tarafından yapılmaktadır. Yabancı soruşturmacının bu konuda bir yetkisi yoktur. Sorgulama sırasında kural olarak yabancı soruşturmacının doğrudan soru sormasına izin verilmez. Sorular Hollandalı soruşturmacı tarafından şüpheliye yönlendirilir. Ancak bunun istisnaları olabilir.

Çalışma timlerinin en iyi yanı, MLAT'a gerek olmaksızın elde edilen bilgilerin doğrudan yabancı soruşturmacıya verilebilmesidir.

Kontrollü teslimat taleplerinde savcıdan talimat alınması gerekmektedir. Kontrollü teslimat taleplerini adli yardım yoluyla gelmesi halinde yerine getirebildiklerini belirtmişlerdir. Acil durumlarda sözlü olarak talepte bulunulsa da, adli yardım talebi gelmesi gerekmektedir.

Tebliğat talepleri ile ilgili soru üzerine, Adalet Bakanlığının tebliğ talebini IRC ye gönderdiği ifade edilmiştir.

DNA bankası bulunup bulunmadığına ilişkin soru üzerine, beraat ve kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararlarda DNA verilerinin imha edildiği, kime ait olduğu belli olmayan DNA'lar ile sabıkalı olanların DNA'larının veri tabanında tutulduğu belirtilmiştir. Ayrıca, belli ceza sınırı üstünde ceza alan kişilerin de DNA'sının alındığı ve saklandığı ifade edilmiştir.

SUÇLU İADESİ

Basitleştirilmiş iade, sorgu hakimi önünde basitleştirilmiş iadeye rızası var mı diye sorulduğu, şahıs iadeye rıza gösterdiği takdirde 20 gün içinde şahsın isteyen ülkeye iade edildiği belirtilmiştir. (Hollanda İade Kanunu Kısım 41-46'ye göre, basitleştirilmiş iadeye şahıs rıza gösterdikten sonra iade kararını savcı veriyor. Bu karardan Adalet Bakanını bilgilendiriyor) Avrupa Birliği içinde Avrupa Tutuklama Müzekkeresi (EAW) işletilmekte ve bu kurum Adalet Bakanlığı dışında işlemektedir.

İade edilmesi için o suçun her iki ülke kanununda da suç olarak tanımlanması gerekir. Kural olarak vatandaşlarını (vatandaş olmasa da Hollanda'da sürekli oturma sahip kişiler dahil) iade etmiyorlar ancak yargılamanın sonuçlandırılması için verebiliyorlar. Kendi vatandaşlarını daha sonra mahkumiyet verildiğinde bunun infazının Hollanda'da olacağına dair garanti verilmesinden sonra iadesini sağlarlar. Bu durum çifte vatandaşlığı olan şahısları için de aynıdır.

İade talepleri öncelikle Adalet Bakanlığı'na (AIRS) gelir, oradan ilgili bölgesel ya da ulusal adli yardımlaşma merkezine (IRC'lere) gönderilir. Talebi alan bölgesel adli yardımlaşma merkezi (IRC), polis marifetiyle şahsın yakalanmasını sağlar. Arkasından Retchbank isimli bölgesel mahkemeye sevk eder. Mahkemedен bir duruşma tarihi alınır. Mahkemenin yaptığı değerlendirme sınırlı, şahsın suçsuzluğunu hemen ispatlayıp ispatlayamadığına bakılır. Bazen ne bis in idem ilkesi açısından değerlendiriliyor.

Mahkeme iadenin reddine karar vermiş ya da Yargıtay'ca mahkemenin iade kararı bozulmuş ise Adalet Bakanlığı bu karara uymak durumundadır.

Mahkeme iade talebi üzerine uygun görürse önce sanığı geçici tutuklar ve yargılama yaptıktan sonra iade edilebilirliğine karar verebilir. Bu karar temyize tabi olup Yargıtay (Hoge Raad)'a gider. Arkasından Yargıtay onayladığı takdirde merkezi makam olan Adalet Bakanlığı'na gelir. Adalet Bakanlığı ilgili şahsın iadesinin elverişliliği kararını değerlendirdikten sonra ilgilinin iadesine idari olarak da karar verir. Bu karar idare mahkemesine (Kort heding) götürülebilir. Mahkeme olayın insani boyutu ve Bakanlığını bu kararı alma yetkisi var mı (iadenin uygunluğu) diye bakar. Bu kararı Adalet Bakan adına Müsteşar imzalar. İade süreci içerisinde yabancı ülke tarafından istenilen garantiler varsa bunu Hollanda Adalet Bakanlığı'nın adli yardımlaşmadan sorumlu biriminin başındaki daire başkanı vermektedir. İade yargılamasında iade talebinde bulunan devlet müdahil olup, kararı temyiz edemez.

İade talepleri ilk olarak Adalet Bakanlığı'na gelir standart ret nedenleri varsa işleme alınmaz. Şahsın Hollanda'da adresi biliniyorsa daha sonra evrak ilgili IRC ye gönderilir. Adresi bilinmiyorsa AIRS'e gönderilir. IRC ilgili şahsı bulduğunda yakalanır ve gözaltına alınır sorgu hakiminden duruşma günü alınır. Şahsın iade edilebilirliği kararı verildikten sonra tutuklanır ve tutukluluk her 30 günde bir değerlendirilir. Temyiz aşamasında adli kontrol kararı verilebildiği

ancak genelde kötü tecrübelerinin bulunduğu ifade edilmiştir. Sürekli kaçma şüphesi öne sürmek gerekmektedir.

Karar temyiz aşamasında geçer kesinleştikten sonra son karar verilmek üzere Adalet Bakanlığı'na gönderilir. İade süreci genel olarak bir buçuk yıl sürmektedir. Ancak basitleştirilmiş iadede uygulamada 20 gün içerisinde iadesini sağlamak mümkündür. İade edilebilirlik kararı verildikten sonra tutukluluk yerine teorik olarak, sınır dışına çıkmamak belirli vakitlerde imza vermek gibi alternatif tedbirlerde verilebilmekle birlikte, uygulamadaki kötü tecrübelerden genellikle şahısların kaçtıkları görüldüğü için tutukluluk yolu tercih edilmektedir. Adalet Bakanlığı'nın kararını vermesi anına kadar da tutukluluk devam eder. Bakanlığın bu kararı vermesi en fazla iki hafta sürer. Bakan insan hakları açısından değerlendirme yapar. Garantiler isteyebilir. Yakalamadan itibaren iade anına kadar 1,5 yıl sürüyor. Sunum yapan savcı İdari sürecin bundan daha fazla sürecek olması halinde herhalde ya bakan gider ya da tutukluluk kaldırılırdı diye tahmin ederim şeklinde ifade edilmiştir.

İade edildiğinde insanlık dışı muamele göreceğinden ötürü şahsın iade edilemeyeceği şeklindeki Hollanda Adalet Bakanlığı tarafından verilmektedir. Bu şekilde bir kararın Türkiye gibi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin yargı yetkisini kabul etmiş bir devletin yargısı için ve üstelikte buna ilişkin herhangi bir belirti ve gösterge olmaksızın ve üstelik de gerekli güvenceler verilmesine rağmen sadece duyumlara dayalı olarak Türkiye'ye karşı ileri sürülmesi enteresandır. Hollanda Adalet Bakanlığı güvence alarak şahsı iade etmesi uygulamasını ABD'ye karşı da yapmıştır.

İade incelemesi mahkeme tarafından yapıldığı sırada şahsın aynı zamanda mültecilik başvurusunda bulunması halinde yapılan mültecilik başvurusunun sonuçlarının beklenerek bunun sonrasında iade hakkında bir karar verilmesi çok saçma olurdu, böyle bir başvurunun iade davasında karar verme konusunda engel teşkil edeceğini düşünmüyorum diye ev sahibi savcı beyanda bulunmuştur.

Mültecilik statüsü bulunduğu takdirde, iade dosyalarında iltica dosyası inceleniyor. Mültecilerin iadesi mümkün ABD'ye iade etmişler. Bu olayda şahıs başka bir ad altında mülteci başvurusunda bulunmuştur.

İade dosyalarında işkence iddiaları gündeme geldiğinde Adalet Bakanlığı bu konuda karar vermektedir.

Teminat durumunda da Adalet Bakanlığı iade talep eden ülkenin cezaevlerindeki durumu ve insan haklarındaki durumundan yola çıkarak karar vermektedir.

Hususilik kuralı nedeniyle yeniden yargılama kararı Adalet Bakanı veriyor.

Transit taleplerinde kararı Adalet Bakanı vermektedir.

KIRMIZI BÜLTEN

Kırmızı bültenler merkezi otorite tarafından doğrudan sisteme alınır. Sadece o suçun Hollanda'da suç olup olmadığına bakılır. Bilgisayar sisteminde şahsın kırmızı bültenle arandığı gözükür.

Ulusal veri sistemine girilmiş olan kırmızı bülten uyarınca şahıs hangi yerde görüldüğünde kolluk tarafından yakalanmaktadır.

Ancak şahıs tutuklama için getirildiğinde hakim tutuklamayabilir. Ayrıca kişi Hollanda vatandaşı ise tutuklama yapılmadığı belirtilmiştir. (Burada Adalet Bakanlığının herhangi bir yetkisi yok diye hatırlıyorum Salih)

Hollandalı savcı : Diğer devlet bizim taleplerimizi yerine getirmese de biz talebi yerine getiririz.

HÜKÜMLÜ TRANSFERİ

Hükümlü transferi ve cezaların infazı işlemleri, Nisan 2012 tarihinden itibaren Ceza İnfaz Kurumu İdaresi (Custodial Institution Agency- IOS) tarafından yürütülmektedir.

Hükümlü nakli ve cezaların infazı, WOTS isimli kanun hükümleri çerçevesinde yürütülmektedir. WETS isimli kanun ile, Güvenlik Önlemlerinin Karşılıklı Tanınması ve İnfazı gerçekleştirilmektedir.

Hükümlülerin nakli için Hükümlü Nakline Dair Sözleşme'nin 6. maddesindeki belgeler ile tercümeleri, şahsın Hollanda ile bağlantısının bulunması ve infazı gereken en az 6 ay hapis cezası bulunması gerekir.

Hollanda'da cezanın 2/3 ü çekildikten sonra şartlı tahliye mümkündür.

Hükümlü transferinde Hollanda sadece vatandaşı olması şartıyla yurtdışındaki bir hükümlünün kendi ülkesine gelmesini kabul etmeyebilir. Ayrıca yeterli bir irtibatının da bulunmasını bir şart olarak arar. (ailesinin olması işinin olması, iş yerimin olması akrabalarının bulunması.) Sadece vatandaşlarının değil ayrıca oturum izni olan ancak vatandaşı olmayan şahısların da Hollanda ile yeterli bağı olması halinde transferine olumlu bakmaktadır. Oturma iznini iptal edecek kadar ciddi bir suç işlemişse Hollanda'ya transferi kabul edilmemektedir.

Bazen eski cezalarda af için müracaat edildiğinde ve bu kabul edildiğinde, ilgili devlet bilgilendiriliyor.

IOS, merkezi makam olarak Bakan adına talebi değerlendirmeye alır. Olumlu olması durumunda savcılıktan ceza indikasyonu (süresi ve infaz şartları) sorulur.

AB üye ülkelerinden gelen taleplerde doğrudan infaz, AB dışındaki ülkelere gelen taleplerde dönüştürme kararı alınmaktadır. Örneğin yurt dışında 12 yıla mahkum kişi hakkında Hollanda'da 3 yıl hapis cezası verilecekse bu talepleri reddetmekte.

2008 yılında imzaya açılan EU 909 nolu Framework .. Alternative... e göre hüküm devletinin infaz rejimi hükümlünün daha lehine ise infaz devleti bu rejimi uygulayabilir. 12 Devlet buna taraftır. Örn. İngiltere'de şartlı tahliye süresi ½ dir. İngiltere'den transfer edilen bir kişi için Hollanda'da İngiltere'nin rejiminin uygulanması mümkündür.

Hollanda dışından Hollanda'ya transfer edilecek olan bir hükümlünün geldiğinde ne kadar daha ceza yatacağına dair Arnhem Bölge Mahkemesinden karar alınır. Bu karar, dosya üzerinden verilen bir karar olmayıp duruşmalı bir karar olmakla birlikte yeniden yargılama yapılmamakta belli hususlara bakılmaktadır.

Dönüşüm kararı hükümlü Hollanda'ya getirildikten sonra verilmektedir. Hükümlü Hollanda'ya ulaştıktan sonra en geç 2 ay içinde hakim karşısına çıkarılır. Hakim, avukatının yanında hükümlüyü dinlemektedir. Mahkeme bu inceleme sırasında esasa girip delilleri değerlendirmez. Ceza türünü ve miktarını Hollanda mevzuatına göre yeniden tespit eder. (Bu karar temyiz edilebilir denildi).

Siyasi suç, çifte yargılama var mı? Bunlara bakılır. İnsan Hakları bakımından ihlal olduğu iddialarını ise bunu iddia eden ispatlamak durumundadır. Sonra karar vermek üzere ilgili mahkemeye gönderilir. Mahkeme işin esasına incelemeden bu suç Hollanda'da işlenmiş olsaydı ne şekilde karar verilecek idiyse asıl hükmü veren mahkumiyet ilamındaki miktarı geçmemek üzere uyarılama kararı verir.

Hollanda dışından bir hükümlünün Hollanda'ya ya da Hollanda'da bulunan bir hükümlünün bir başka ülkeye transferine Adalet Bakanlığı karar vermektedir.

Sözleşmeye ek protokol gereğince rızası olmayan hükümlünün de transferi mümkündür.

Transfer edilmek istenen şahıs, eğer para cezasına da mahkum edilmişse, bunun para cezasını bakanlık olarak ödeyebiliyorlar veya bu para cezasını hapse de çevirebiliyorlar ve bunun için bütçelerine belli bir ödenek de konulmuş bulunmakta. Para cezası ödenmeden de hükümlünün Hollanda'dan diğer bir devlete transferi mümkündür. Burada olaysal değerlendirme yapılır. Suçun mağduru varsa onun zararının karşılanması beklenebilir.

Çifte vatandaşların transferi mümkündür.

Bir Hollanda vatandaşı 5 yıldan fazla başka bir ülkede kalsa ve orada suç işleyip hüküm giyse Hollanda'ya transfer talepleri reddedilir.

Hükümlü Hollanda vatandaşı olmasa da eğer topluma entegre olma kriterlerini taşıyorsa mesela 5 yıldan fazla bir süre Hollanda'da yaşıyorsa Hollanda'ya transferini isteyebilir.

Transfer masrafları hususunda ise tüm masrafları vatandaşları bakımından kendileri karşılamakta, vatandaşlarından herhangi bir masraf almamakta, ancak giden yabancılar için masrafların bu ülke tarafından karşılanmasını beklemektedirler. Kendi vatandaşları için harcamış oldukları paraları ise daha sonra ilgili mahkumdan talep etmiyorlar. Uygulamada bizim masrafları hükümlüden aldığımızı duyunca kendilerinin de aslında bu şekilde davranmasının iyi olacağını ifade ettiler. Hatta Türkiye gibi Portekiz ve İngiltere'nin de masrafları mahkumdan tahsil ettiğini söylediler.

Nakil talebinin Adalet Bakanlığı'nca reddi halinde bu kararda karşı İdare Mahkemesi'ne karşı kanun yoluna başvurmanın mümkün olmadığı belirtildi. Sonuçta verilen karar idari bir karar olmasına rağmen transferin transfer eden devletin rızasına bağlı olarak gerçekleşeceğinden müessesenin yapısına böyle bir müracaata uygun olmadığı belirtilmiştir.

CEZANIN İNFAZININ DEVRİNDEKİ SİSTEM (CEZA YARGILARININ DEĞERİ AVRUPA SÖZLEŞMESİ)

Öncelikle talep IOS'ye gelmekte ve IOS, Bakan adına şartları değerlendirmektedir. Daha sonra savcıdan konu ile ilgili tavsiye kararında bulunması istenmektedir. Akabinde yerel mahkeme dönüşüm kararı vermektedir. Bakan oluruna gerek bulunmamaktadır.

Hollanda'nın talep eden devlet olması halinde, IOS tutuklu ile ilgili bilgileri alır ve Bakan adına şartların değerlendirmesini yapar. Bağlayıcılık, oturum hakkının kaybolması ve geri kalan ceza miktarı gibi hususları göz önüne alır. Ardından savcıdan tavsiye kararı vermesi istenir. Bu durumda Savcı, suçun niteliği ve ciddiyeti, çevrenin olumsuz etkilenmesi, mağdurların hakları ve şahsın diğer ceza davalarında sanık veya tanık olarak rolü gibi hususları dikkate alır. Savcı pozitif karar verdiğinde ilgiliye tebliğ edilir ve ilgilini ifadesi alındıktan sonra kişi ceza uygulamasını yapacak ülkeye gönderilir. Savcının kararına karşı şahsın asliye mahkemesi nezdinde itiraz hakkı bulunmaktadır.

CEZA KARARLARI İNFAZ EKİBİ (TES)

İnfaz kurumu hem savcı hem polisten oluşan tek kurumdur. Kurumun görevi haklarındaki hüküm kesinleşmesine rağmen firarda olan hükümlülerin kararın fiilen infazı amacıyla (uluslararası çapta) hükümlüleri arayıp bulmaktır. Bu ekibin, Hollanda Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 565/2. maddesinde teknik takibe ilişkin yetkileri bulunmaktadır.

TES ile Müsadere Müdürlüğü ve Merkezi Adli Tahsil Müdürlüğü'nün işbirliği bulunmaktadır. Bu çerçevede fiziki rehinli müsadere tedbiri uyguladıklarından bahsetmekte. Bu bir çeşit tazyik hapsidir. Kişi para cezasını ödemek için hapse alınır, ödeyince çıkar. Ancak bu nadiren uygulanan bir durumdur. Rehinli müsadere tedbirinde, şahsın haksız olarak elde ettiği kar belirlenir. Şahıs bu değeri getirmese, fiziki rehinli müsadere tedbiri devreye girer. Şahıs savcıdan, mahkeme tarafından belirlenen meblağın düşürülmesini isteyebilir. Bu çerçevede 3 yıla kadar hapis kararı verilebiliyor.

120-300 gün arasında cezası olan kişiler için sadece Avrupa tutuklama emri çıkarılır, onun dışında başka bir işlem yapılmaz. Çünkü bunun için harcanacak emeğe değmeyeceği düşünülür.

300 günden fazla cezası olanlarda ise çalışmalar yapılır. Gizli görevli kullanarak hükümlüye ulaşma yetkimiz yok. Farklı bir görüntü vererek mesela satıcı gibi davranarak o kişiye ulaşma yetkisi olsa daha iyi olurdu.

TES kapsamına alınacak kişileri, TES ile Kraliyet Başsavcısı tarafından işlenen suçun ağırlığı, şiddeti gibi kriterlerle birlikte belirlerler.

Kamera sistemleri sayesinde, aranan kişinin plaka numarası biliniyorsa arabasının geçtiği noktalardan sinyal gelerek şahsın oradan geçtiği konusunda uyarı vermektedir. Vergi daireleri de benzer bir yöntem kullanmaktadırlar. Vergi daireleri otobanda yol alan araçların vergilerini

ödeyip ödemediğini kontrol edebilmektedir. Pasaport ve sürücü belgesi bazında arama yapıldığı, şahısların para trafiği, SMS'lerinin takip edildiği belirtilmiştir.

Yurt dışına kaçan hükümlülerle ilgili olarak merkezi makam AIRS dir.

Televizyonda aranan kişilere ilişkin programlar yapıldığı ve Enfast isimli bir informal network ile aranan kişilerden haber alabildiklerini ifade ettiler.

Hollanda da zamanaşımı diğer ülkelere göre uzundur.

Belçika, Fransa ve Polonya Avrupa Yakalama emri üzerine doğrudan ilgili kişiyi yakalayıp infaza başlar.

Ceza infazının devri talebi Bakanlık aracılığıyla gelmelidir. Hollanda Mahkemelerine gidiyor. Çifte cezalandırma, siyasi suç vb. açısından bakıyor. Mahkeme davanın esasına girmez, Türk Mahkemesinin sübuta ait kararını aynen kabul eder. Hükümlü insan hakkı ihlali olduğunu iddia ediyorsa bunu ispatlamalıdır.

Bu talebimizi hükümlü nakli işinden de sorumlu olan IOS (hükümlü naklinden sorumlu birim) değerlendirmektedir.

Uyuşturucu suçlarında denetimli serbestlik hükmünün infazı için IOS'nin inceleme yapması gerekmektedir.

Gıyaptaki hükümlerde sözleşmenin iç hukuktan önemli olarak kabul edildiği ve gıyapta yargılama halinde şahsın tekrar yargılanacağını belirttiler.

Belediye, tapu, noter gibi kurumların sistemlerinin şahıs işlem yapmak istediğinde arandığına dair uyarı verip vermediği sorusuna, bu birimlerin doğrudan bilgi vermediğini ancak sorulduğu takdirde bilgi verdiğini ifade ettiler.